

2023

Herziene quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling nieuwbouwwoningen te Wergea

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.

Tijnjedyk 89

8936 AC Leeuwarden

0683772548

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Herziene quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling nieuwbouwwoningen te Warga

Leeuwarden, augustus 2023

In opdracht van:

RHO Adviseurs

Uitvoering:

Bureau FaunaX B.V.

Veldwerk en rapportage:

Dhr. E. Komen

Autorisatie:

Dhr. E. P. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied.

© Bureau FaunaX B.V. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX B.V. (2023). Quickscan Wet natuurbescherming/ Ontwikkeling nieuwbouwwoningen te Warga. Rapport
23162. Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX B.V., verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeed bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	3
1.3	Onderzoeksopzet	3
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	4
2.	RESULTATEN QUICKSCAN	5
2.1	Flora.....	5
2.2	Vogels	6
	Jaarrond beschermde vogelnesten	6
2.3	Zoogdieren	7
	Vleermuizen	7
	Overige zoogdieren.....	10
2.4	Reptielen.....	12
2.5	Amfibieën	12
2.6	Vissen	13
2.7	Ongewervelden	13
2.8	Gebiedsbescherming.....	13
	Stikstofgevoeligheid.....	14
2.9	Houtopstanden	14
3.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	15
3.1	Overzicht beschermde soorten	15
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	15
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	17
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	- 1 -
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 2 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 2 -
	Vogels en verstoring	- 2 -
	Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân.....	- 2 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 3 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 4 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 4 -
	Natura 2000-gebieden	- 4 -
	Wnb Houtopstanden.....	- 4 -
	NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 5 -

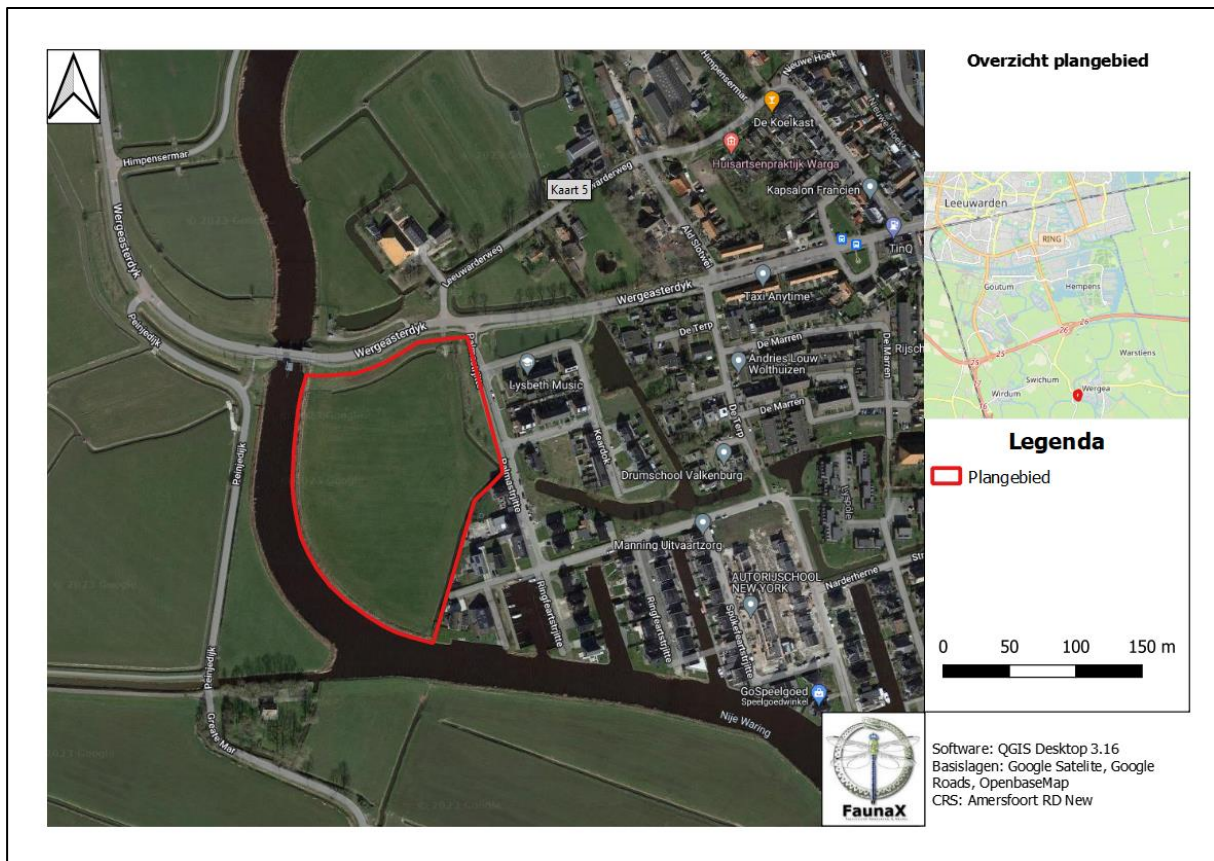
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

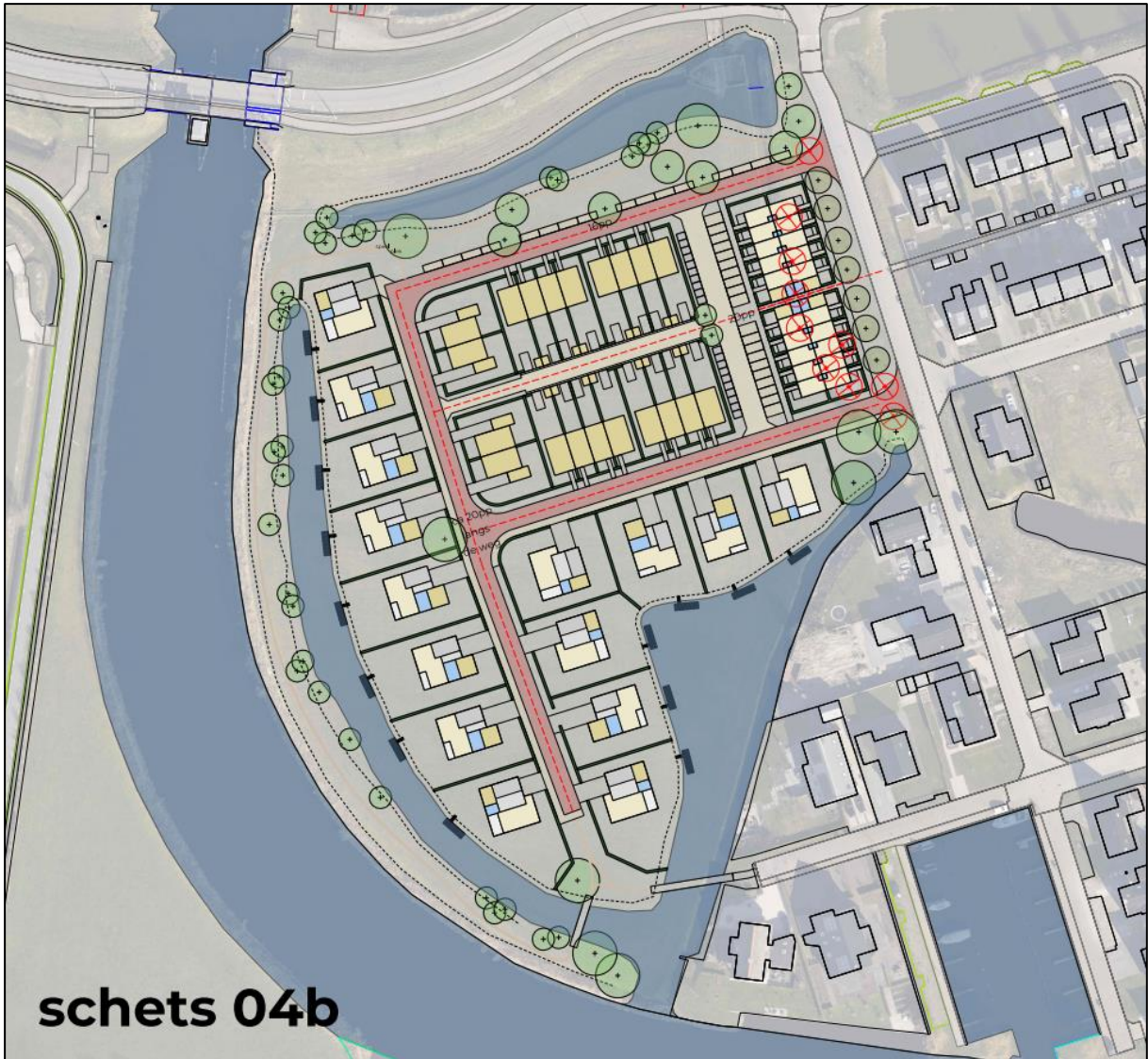
Men is voornemens circa 50 nieuwbouwwoningen te realiseren (figuur 1.2) op een stuk agrarische grond aan de westkant van Warga, aansluitend op de nieuwbouwwijk Grut Palma (figuur 1.1). Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quicksan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming (Wnb) en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Figuur 1.1. Het plangebied (rood omlijnd) te Warga.

Figuur 1.2. Een impressie van het toekomstbeeld binnen het plangebied.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van RHO Adviseurs heeft Bureau FaunaX B.V. het planvoornemen door middel van een ecologische Quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op donderdag 10 augustus 2023 en vond plaats onder zachte weersomstandigheden (20°C, windkracht 2, volle zon). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland, ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bestaat uit een grasperceel, ten westen van Warga, naast de nieuwbouwwijk Grut Palma. Vier woningen van de nieuwbouwwijk liggen tegen de grens van het plangebied aan. De grenzen aan de noord- en oostzijde van het plangebied worden gevormd door sloten met erachter enkele alleenstaande bomen. Aan de zuid- en westzijde van het perceel bevindt zich de watergang 'Nije Waring'. De oever binnen het plangebied bestaat uit basaltblokken en is grotendeels bedekt door een rietkraag van enkele meters breed. Deze kraag spreidt zich uit over de hele oever van het plangebied.

Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van circa 50 nieuwbouwwoningen binnen het plangebied. Hierbij wordt een deel van de sloten gedempt, andere sloten worden breder gemaakt en er worden in de oever een aantal kleine jachthavens aangelegd ten behoeve van de nieuwe woningen.

Figuur 1.2. Een impressie van het plangebied.

2. RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

Tijdens het veldbezoek werden op het grasperceel akkerdistel, veldzuring, kruipende boterbloem, madelief, hondsdraf en grote brandnetel aangetroffen. Bij de twee sloten is grote egelskop waargenomen. Verder zijn op enkele plekken in de sloten moeras-vergeet-mij-nietje, kruipende boterbloem, grote waterweegbree, drijvend fonteinkruid, rietgras, holpijp en basterdklaver gevonden. In de brede rietkraag zijn ook een paar vegetatiesoorten aangetroffen, namelijk: grote brandnetel, harig wilgenroosje, haagwinde en bitterzoet.

Geen van deze soorten vallen onder de beschermde plantensoorten. Voor beschermde soorten is de aanwezige biotoop niet geschikt. De omstandigheden zijn te voedselrijk. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan.

Figuur 2.1. Een impressie van de vegetatie binnen het plangebied.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen.

De bomen rondom het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boomnesten. In de bomen zijn geen nesten aangetroffen. De meeste boomstammen zijn te dun om nesten van roofvogels en uilen te kunnen dragen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Gebouwbroeders

Naast op boomnesten is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van soorten die over het algemeen in gebouwen tot broeden komen, zoals de huismus, gierzwaluw en kerkuil. Binnen het plangebied staan echter geen kunstmatige bouwwerken. De vier woningen die buiten het plangebied staan, bevinden zich op een enkele tot tientallen meters buiten het plangebied. De geplande werkzaamheden hebben daarom naar ons inzicht geen negatieve effecten op mogelijke nesten in de aanwezige woningen.

- Negatieve effecten op jaarrond beschermde (boom)nesten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten

Naast op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens het broedproces. Tijdens het veldbezoek is een meerkoetsnest aangetroffen in een sloot (figuur 2.2). Verderop in de sloot zwom een moeder meerkoet met drie jongen. Daarnaast kunnen andere watergebonden vogelsoorten als wilde eend tot broeden komen in de sloten binnen het plangebied. Nesten van de bovengenoemde en andere vogelsoorten binnen het plangebied genieten tijdens de broedperiode altijd bescherming. De algemene broedperiode loopt van 15 maart tot en met 15 juli, maar deze periode kan eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden.

Figuur 2.2. Waargenomen meerkoetsnest binnen het plangebied.

- Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen andere vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces.

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen rondom het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholten. Hierbij werden geen voor vleermuizen geschikte boomholtes aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in boomholtes kan op voorhand kan worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen van vleermuizen in kunstmatige bouwwerken bestaan doorgaans uit ruimten onder gegolfde dakpannen en/of dakplaten, of in de spouwmuur wanneer deze bijvoorbeeld door de daklaag of door spouwvoegen toegankelijk zijn voor vleermuizen. Binnen het plangebied staan geen kunstmatige bouwwerken. De woningen naast het plangebied hebben voldoende afstand tot het plangebied waardoor er geen negatieve effecten plaats kunnen vinden op mogelijke verblijven. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in kunstmatige bouwwerken kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Foeragegebieden en vliegroutes

Ook foeragegebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van een populatie vleermuizen in de omgeving. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, houtwallen, watergangen en gebouwenrijen.

Uit verspreidingsgegevens (bron: NDFF) blijkt dat meervleermuis bekend is uit Warga en aantal andere dorpen rondom Warga, zoals Warten. De meervleermuis maakt gebruik van bredere wateren, zoals kanalen, rivieren, vaarten, beken en brede sloten, waar ze grote afstanden van 10 tot 20 kilometer over afleggen. Vlak boven het water jagen ze op insecten. Boven het land maken ze gebruik van bomenrijen, houtwallen, lanen en dijken. Ze maken gebruik van vaste en veilige routes langs vaarten en sloten. Deze routes beschikken vaak over boomloze oevers en rietkragen (rietzomen). (Bron: Natura 2000, 2008) De watergang Nije Waring voldoet aan de habitatseisen voor de meervleermuis (figuur 2.3).

Rietkraag

Langs de brede watergang Nije Waring, grenzend tegen het plangebied aan, bevindt zich een brede rietkraag met een minimale breedte van drie meter (figuur 2.3). Tijdens de geplande werkzaamheden wordt slechts een deel van de rietkraag verwijderd. Hierbij gaat het om een verwijdering van 11 meter (figuur 2.4), terwijl de overige delen van de rietkraag intact zullen blijven. Voor de water- en meervleermuis is er daardoor nog voldoende rietkraag aanwezig en is er tevens alternatieve vegetatie rondom deze watergang aanwezig, waardoor de geplande werkzaamheden geen significante negatieve effecten hebben op de water- en meervleermuizen.

Figuur 2.3. Impressie van de rietkraag.

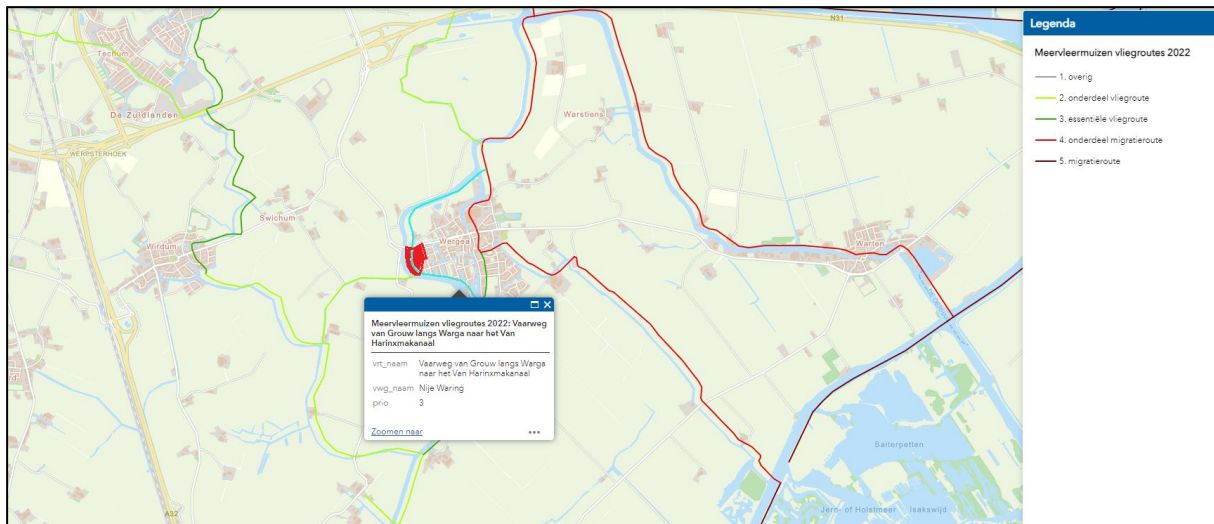

Figuur 2.4. Een totaal van 11 meter van de rietkraag wordt verwijderd.

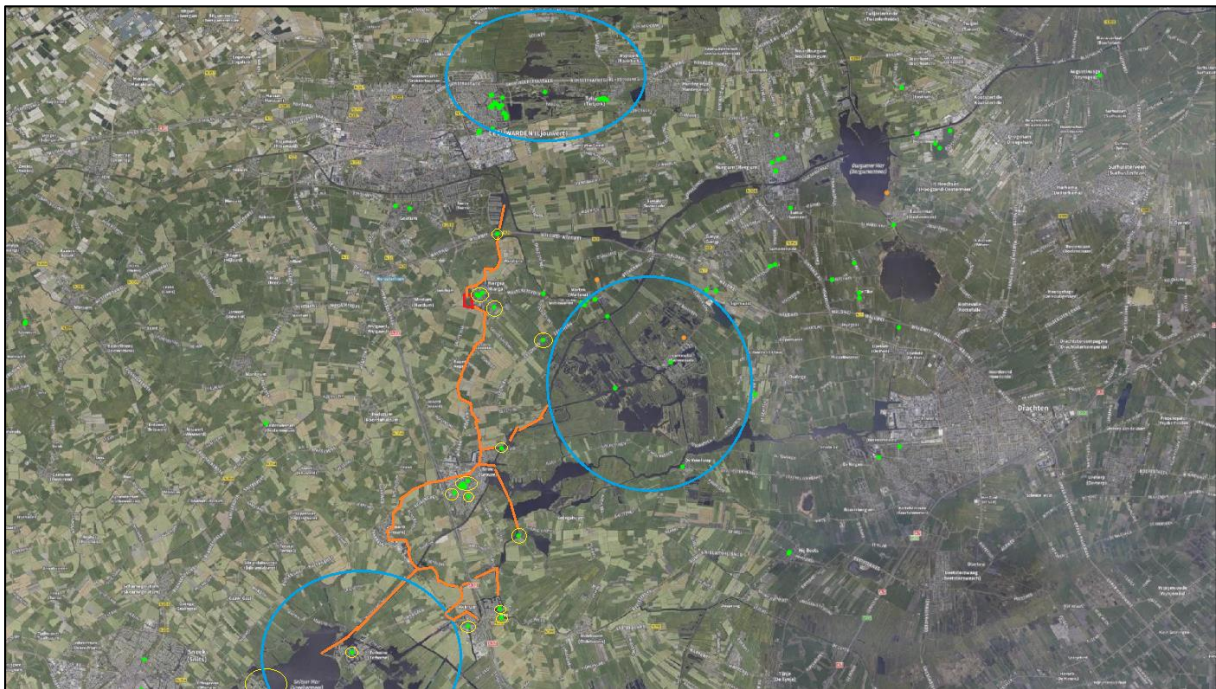
Essentiële vliegroute

Provincie Friesland heeft in 2023 de watergangen in de provincie in kaart gebracht. De watergangen zijn gecategoriseerd naar hun waarde als vlieg- en migratieroute voor vleermuizen. De watergang Nije Waring en de binnenwateren van Warga zijn beoordeeld als een essentiële vliegroute (figuur 2.5). Dit houdt in dat de wateren van belang zijn voor instandhouding van de populaties vleermuizen in Warga en de nabije omgeving.

Meerdere meervleermuizen vanuit andere dorpen en steden maken gebruik van de watergang om van hun verblijfplaats naar het foerageergebied te gaan. De watergang staat in verbinding met Leeuwarden, Grou en vervolgt de route naar Akkrum, Terherne en het Sneekermeer (figuur 2.6). Bij Leeuwarden bevindt deze zich naast de Grootte Wielen. Het is bekend dat veel meervleermuizen naar de Grootte Wielen gaan. Bij Grou bevinden zich daarnaast de Alde Feanen. Uit een onderzoek naar meervleermuizen in 2005 (Haarsma, 2012) is gebleken dat de Alde Feanen tot de top 10 van de meervleermuis gebieden in Nederland behoort en een belangrijke functie heeft voor de individuen uit Warga. Uit Terherne en Sneek zijn ook waarnemingen van meervleermuizen bekend. Deze individuen zullen de Nije Waring gebruiken als ze naar de Grootte Wielen gaan.

Figuur 2.5. De provincie Fryslân heeft de watergang (lichtblauwe lijn met informatie van vliegroute) bij het plangebied (rood ingekleurd) beoordeeld op prioriteit staat van instandhouding. Dit gebied valt onder prioriteit 3, en is aldus een essentiële vliegroute (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân).

Figuur 2.6. Vliegroute voor meervleermuis (oranje lijn) via de watergang bij het plangebied om naar de Groote Wielen, Alde Feanen en Sneekermeer (blauw omcirkeld) te gaan.

Werkzaamheden en lichtuitstraling

Bij de geplande werkzaamheden worden kleine jachthavens bij de woningen gemaakt om boten aan te meren. De breedte van deze jachthavens wordt ingeschat op 15 meter. Dit heeft geen negatieve gevolgen op de vliegroute.

In de bouwplannen is weergegeven dat er bij de oever bomen geplaatst worden en er een wandelpad wordt aangelegd.

De meervleermuis is een lichtgevoelige soort. (bron: Haarsma, 2012) Bij het verlichten en schijnen richting en op het water, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuizen, met zelfs als mogelijk gevolg dat de vliegroute niet meer wordt gebruikt.

Voor vleermuizen is 0,5 lux al een hoog lichtgehalte. (bron: Haarsma, 2012) Lichtuitstraling heeft daarom negatieve effecten op de staat van instandhouding van meerdere meervleermuis groepen en leidt tot negatieve gevolgen op de essentiële vliegrouete. Lichtbronnen als verlichting van (particuliere) boten, straatverlichting en bouwlampen dienen vermeden te worden. Dit betekent dat er niet alleen rekening gehouden moet worden met vleermuizen tijdens de geplande werkzaamheden, maar ook na afronding van de werkzaamheden en bij het evalueren van de resultaten van deze werkzaamheden.

De geplande werkzaamheden kunnen hierdoor alleen overdag (tussen zonsopgang en zonsondergang) plaatsvinden. Negatieve effecten op de instandhouding van meervleermuizen kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op een essentiële vliegrouete voor de meervleermuis als gevolg van eventuele extra lichtuitstraling kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren.

Otter

Ten noorden en in het midden van Waga zijn waarnemingen van de otter bekend (figuur 2.7) (bron: NDFF). Tevens zijn meerdere waarnemingen van de soort bekend in de ruime omgeving. Het leefgebied van otters bestaat uit rustige, open (waterrijke) gebieden met voldoende dekking, bijvoorbeeld wilgenstruwelen of rietkragen. Binnen het plangebied functioneert de drie meter brede rietkraag als een onderdeel van geschikt habitat voor de soort. Daarbij is de watergang een gunstig foerageergebied. De watergang kan ook functioneren als een tussengebied van het territorium van de otter. De brede rietkraag kan tevens functioneren als tijdelijke rustplaats. Gezien de geschiktheid van het habitat en de genoemde waarnemingen, kan de aanwezigheid van rust- en verblijfplaatsen van otters binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten.

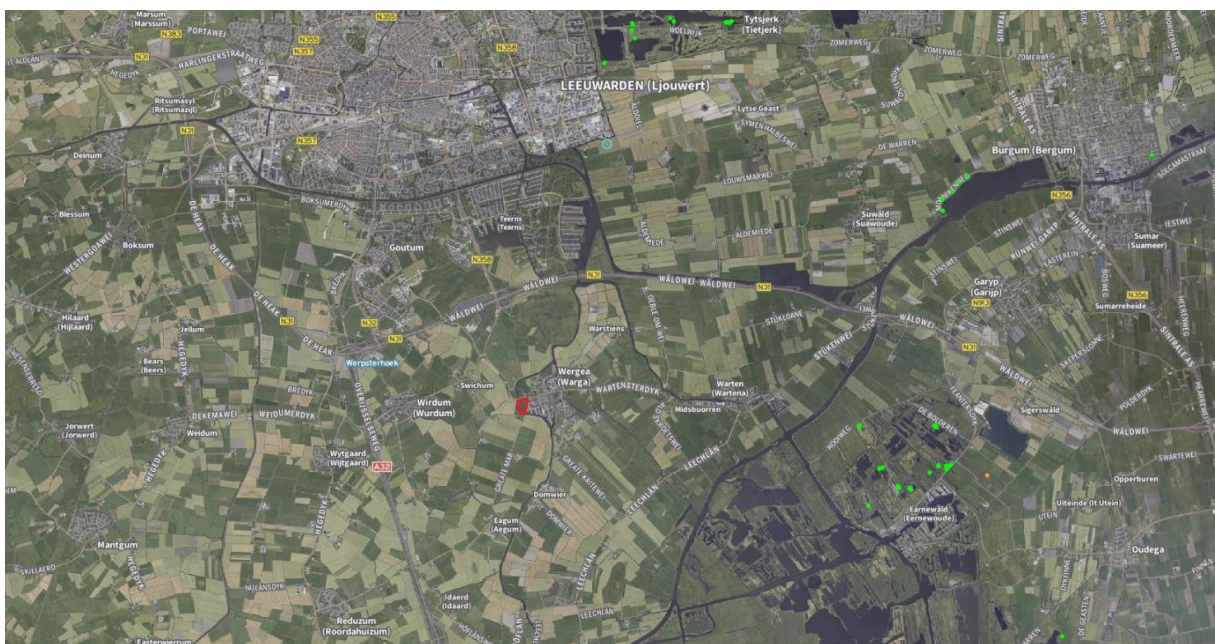

Figuur 2.7. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van otters (groene en oranje stippen) bekend (bron: NDFP).

Waterspitsmuis

Het leefgebied van de waterspitsmuis bestaat uit waterrijke omgevingen met voldoende en geschikte dekkingsvegetatie. Sommige delen van de te dempen of vergraven sloten rondom het plangebied bieden voldoende dekking, met zelfs mogelijkheden voor een verblijfplaats. De waterspitsmuis is waargenomen bij de Alde Feanen en Kleine Wielen (figuur 2.8). Deze twee natuurgebieden zijn verbonden met drie watergangen, waaronder de Nije Waring. Dit vergroot de kans op aanwezigheid van de soort binnen het plangebied. Omdat de waterspitsmuis een geheimzinnige leefwijze heeft en niet overal goed onderzocht is, worden (vrijwel) alleen waarnemingen als gevolg van braakbalonderzoek of ecologisch onderzoek in de NDFP weergegeven. Dit kan de reden zijn dat de soort alleen is waargenomen in natuurgebieden. Naar ons inzicht kan de aanwezigheid van waterspitsmuizen binnen het plangebied niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.8. Uit de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) zijn waarnemingen van waterspitsmuis (groene en oranje stippen) bij de Alde Feanen en Kleine Wielen bekend (bron: NDFP)

De aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten kan op basis van de verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen worden uitgesloten. Binnen het plangebied kunnen wel soorten voorkomen die in de Provincie Fryslân zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid van otters binnen het plangebied kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van waterspitsmuis binnen het plangebied kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op (leefgebied van) overige beschermde zoogdiersoorten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen andere licht beschermde soorten voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. Het plangebied bevindt zich echter buiten het verspreidingsgebied van de meeste in Nederland voorkomende reptielensoorten, inclusief de ringslang. Waarnemingen van de ringslang zijn, net als bij de waterspitsmuis, gedaan bij de Grootte Wielen en de Alde Feanen. Wij achten de kans op aanwezigheid van de ringslang in het plangebied echter zeer klein. Het plangebied en omgeving bieden een relatief kleine oppervlakte aan geschikt habitat. De aanwezigheid van ringslang binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van ringslang en andere reptielen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. De aanwezigheid van de meeste soorten, waaronder poelkikker, heikikker en rugstreeppad, kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens. Er zijn weliswaar waarnemingen bekend van heikikker uit de Alde Feanen, maar het habitat binnen het plangebied is niet geschikt voor deze soort.

Binnen het plangebied zijn meerdere groene kikkers aangetroffen op de oevers en in de sloten (figuur 2.9). Dit betreft de soorten meer- en bastaardkikker. Deze soorten zijn binnen de provincie Fryslân vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

Figuur 2.9. Groene kikker in de sloot in het plangebied.

- Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde amfibieënsoorten kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten geldt de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort welke redelijkerwijs binnen het plangebied voor kan komen is grote modderkruiper. Uit de omgeving zijn echter geen waarnemingen bekend van de soort (bron: NDFF).

- Negatieve effecten op beschermde zoetwatervissen als gevolg van het planvoornemen kunnen op basis van verspreidingsgegevens op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Wnb beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Binnen het plangebied worden dergelijke biotopen niet aangetast. Zo zijn er geen waardplanten van beschermde dagvlinders aangetroffen en zijn de sloten binnen het plangebied niet geschikt bevonden als habitat voor beschermde libellen, mollusken of waterkevers. Negatieve effecten op beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

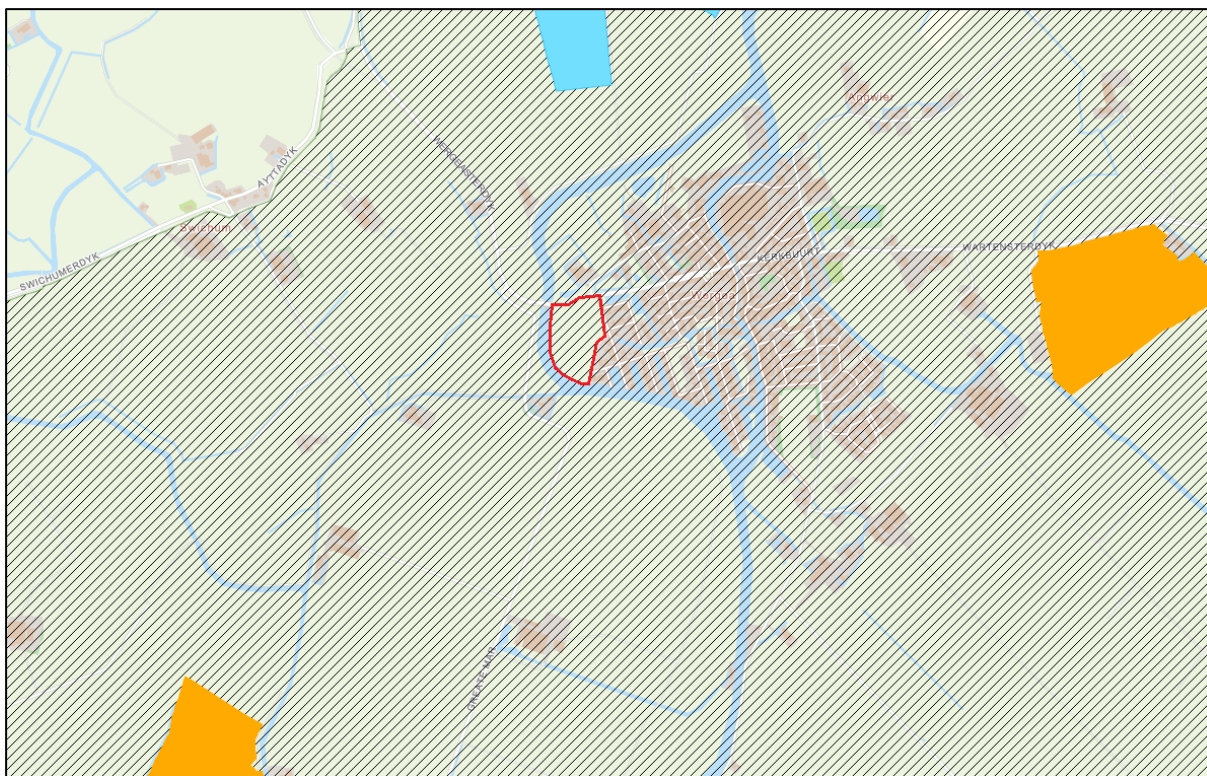
- Negatieve effecten op leefgebied van beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Het plangebied bevindt zich in door Provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied (figuur 2.10) (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân). Echter, het plangebied biedt weinig geschikte broedgelegenheden. Het plangebied bevindt zich tegen de nieuwe bebouwde kom aan, waar reeds sprake is van verstoring. Daarbij scheidt de watergang het gebied van andere weilanden in de nabije omgeving af.

Ten oosten en ten zuidwesten van het plangebied bevinden zich op ruime afstand NatuurNetwerk Nederland (oranje vlakken) gebieden die zijn aangewezen als Natuur buiten de NNN (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân).

Figuur 2.10. Het plangebied (rood omlijnd) bevindt zich binnen van het door de provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied (diagonale lijnen). Ruim buiten het plangebied bevindt zich het weidevogelcompensatiegebied (blauwe vlakken) en NatuurNetwerk Nederland gebied (oranje vlakken) (bron: Kaartenkijkdoos provincie Fryslân).

- Negatieve effecten op beschermde gebieden, waaronder de weidevogelkansgebied en nabije weidevogelcompensatiegebied & NatuurNetwerk Nederland gebied kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Stikstofgevoeligheid

In het planvoornemen worden machines gebruikt om sloten af te graven, wegen aan te leggen en de 50 woningen te bouwen. Binnen een straal van vier kilometer van het plangebied bevindt zich de Alde Feanen en binnen zeven kilometer de Grootte Wielen (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân). Mogelijk is voor de voortgang van het project een AERIUS-berekening benodigd. De provincie Fryslân is bevoegd gezag in deze.

- Een AERIUS-berekening is mogelijk benodigd voor de voortgang van het project. De provincie Fryslân is bevoegd gezag in deze.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Het is niet bekend of enkele bomen rondom het plangebied worden gekapt. Er is mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Ja	X				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecoloog.
Zoogdieren	Meervleermuis	Ja		X			Extra lichtuitstraling op water vermijden, zo niet dan mogelijk ontheffing, overleg met de provincie Fryslân
Zoogdieren	Otter	Mogelijk		X			Buiten kwetsbare periode werken.
Zoogdieren	Waterspitsmuis	Mogelijk			X		Nader onderzoek
Overige soortgroepen	Overige soorten	Ja				X	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	Stikstofuitstoot	Mogelijk					Informereren bij de provincie Fryslân.

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen enkele vogelsoorten tot broeden komen, zoals de meerkoet, die tijdens het veldbezoek werd aangetroffen binnen het plangebied. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Meerkoeten broeden voor een langere periode dan de algemene broedvogels, namelijk van 1 maart- 1 augustus. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd.

Meervleermuis (essentiële vliegroute)

De provincie Fryslân heeft de watergang Nije Waring beoordeeld als een essentiële vliegroute. Dit houdt in dat dit water van belang is voor instandhouding van de populaties van de meervleermuis in Warga en nabije omgeving. De plannen kunnen zorgen voor negatieve effecten in de vorm van lichtuitstraling op het water. Indien dit het geval is, dient er mogelijk een ontheffing te worden aangevraagd aan de Wet natuurbescherming bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Overleg hiervoor met de provincie Fryslân.

Otter

De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van otters, die zich mogelijk bevinden in de brede rietkraag, kan niet op voorhand worden uitgesloten. Otters maken echter slechts tijdelijk gebruik van de verblijfplaatsen binnen zijn territorium. De soort is zeer mobiel en verhuist, ook met jongen regelmatig naar andere locaties toe. De jongen zijn als juveniel ook mobiel genoeg om te verplaatsen.

Hierdoor achten we het niet realistisch om nader onderzoek naar deze specifieke soort uit te voeren. In plaats hiervan adviseren we de meest kwetsbare periode van de soort te vermijden. Dit betreft de periode waarin de kans het grootst is dat de otter jongen heeft, namelijk in de periode van half maart- half juli. Hier wordt naar ons inzien aan voldaan indien buiten het broedseizoen voor vogels wordt gewerkt.

Waterspitsmuis

De aanwezigheid van de waterspitsmuis in de watergangen rondom het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van de soort binnen het plangebied vast te stellen dan wel uit te sluiten. Het nader onderzoek dient uitgevoerd te worden aan de hand van ofwel EDNA onderzoek ofwel het plaatsen van inloopvallen, welke na een pre-bait periode vijf keer worden gecontroleerd op de aanwezigheid van waterspitsmuizen. Indien er binnen het plangebied waterspitsmuizen worden aangetroffen, dient er voor deze soort een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Zorgplicht

Er kunnen soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen. De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventueel aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten of eventueel aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt naar ons inzien voldaan aan de zorgplicht. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

Stikstofuitstoot

Voor de voortgang van de geplande werkzaamheden is mogelijk een AERIUS berekening benodigd. We adviseren hierover contact op te nemen met het bevoegd gezag, de provincie Fryslân.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 1 maart-1 augustus);
- **Meervleermuis:** Vermijden lichtuitstraling. Indien dit niet mogelijk is dient wellicht een ontheffing te worden aangevraagd bij Bevoegd Gezag, de Provincie Fryslân;
- **Otter:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli)
- **Waterspitsmuis:** Nader onderzoek
- **Zorgplicht:** Naleven van de zorgplicht.
- **Stikstofuitstoot:** informeren bij de provincie Fryslân.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Bronnen internet

AERIUS-calculator

<https://calculator.aerius.nl/>

NDFE

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c47914of89c88abdd3>

Kaartenkijkdoos Meervleermuis liegroute 2022 Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/home/item.html?id=e725bfc1e2de4dc3ae2c8afi931760e9>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Waarneming.nl

<https://waarneming.nl>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

Natura 2000 meervleermuis, Profiel habitatsoort Meervleermuis

https://www.natura2000.nl/sites/default/files/profielen/Profielen_HRSoorten_Actueel/Profiel_soort_H1318.pdf

Zoogdiervereniging meervleermuis

<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/meervleermuis>

Haarsma, A. (2012) De meervleermuis en Natura2000 in Nederland

https://www.vleermuis.net/attachments/article/233/2012b_Haarsma_De%20meervleermuis%20oen%20Natura2000%20in%20Nederland,%20olocaties%20ovan%20alle%20mannen%20oen%20okraamverblijven.pdf

Altenburg & Wymenga, Batweter (2018) De meervleermuis in Fryslân, Kennisontwikkeling voor monitoring

https://www.researchgate.net/publication/337085773_De_Meervleermuis_in_Fryslan_Kennisontwikkeling_voor_monitoring

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan. De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.